

tanti nominis testibus fidem negabit, qui & prioribus post Apostolos sæculis vixerunt, & nobis ab ipso Deo veritatis præcones dati sunt.

Post Apostolos magna veneratione colitur B. Eugenius primus Episcopus Toletanus, quippe qui vicinas Toletæ regiones fide illustravit: sed quo tempore in Hispaniam venerit, aliqua contentio est inter historiæ peritos. Alii hunc missum volunt ab Apostolorum principe, & alii sub Decio à nostro Dionysio Parisiensi, ut supra observavimus. Quid autem probabiliter sentiendum, equidem non ignoro. At quamvis nil contra veritatem dicere liceat, non tamen omnis veritas, maximè quæ odium parit, proferenda est. Quidquid sit, nemini dubium esse potest, quin primis sæculis post Christi Ascensionem in Hispania Evangelium prædicatum fuerit: cum in omnibus antiquis hujusce regionis monumentis, & Conciliorum & Martyrum & Episcoporum per illa frequens memoria sit.

Sed ut de illius Notitia dicamus, quo tempore in Provincias Ecclesiasticas dividi cœperit, non ita certum est, nullosque testes habemus ante Concilium Eliberitanum. Ex hujus^a Canonibus patet primas in ea Cathedras five Metropoles, & ex consequenti Provincias Ecclesiasticas tunc extitisse. Eius verba sunt: *Placuit ubicumque, & maximè in eo loco, in quo primæ Cathedre constitutus est Episcopus, ut interrogentur hi qui communicatorias literas tradunt, an nomina rectè habeant, & suo testimonio comprobent.* At licet ex hoc Canone certum sit Metropoles, & proinde Ecclesiasticas Provincias in Hispania jam institutas fuisse, attamen quæ & quot fuerint nullatenus apparet. Ego, ut verum fatear, haud certam existimo harum Notitiam, quam Garfias Loayza dedit ex vetusto Codice Bibliothecæ Toletanæ, quo sic legitur: *Cæsar Constantinus imperii sui anno quarto, cum esset in Hispania, convocatis ejus Episcopis, totam Provinciam in sex Archiepiscopatus partitus est, decrevitque omnes peculiaribus diœcesibus & finibus contineri. Prima sedes est Narbo. Secunda Tarracono. Tertia Bracara. Quarta est Spalis. Quinta Emerita. Sexta Toletum.* Etenim quamvis sub Gothis, qui Hispaniam anno tantum quadringentesimo decimo sexto ingressi sunt, imperantibus Theodosio & Honorio, Narbona Metropolis eique subjectæ sedes Episcopales ad Hispaniam spectarint: attamen temporibus Constantini Imperatoris ex Galliis erant, Romanoque Imperio subditæ, cum nondum à Francis nec à Gothis armis comparatæ fuissent. Adde quod Toletum haud Metropolis esset Carthaginensis Provinciæ sub Constantino, ut inferius dicitur. Multo minus probabilis est sententia Ambrosii Morales, qui divisionem Hispaniarum in quinque Provincias Ecclesiasticas, exclusâ Narbonensi, jam ante Constantinum factam asserit ex levi, ut arbitror, ratione: satis enim ex hoc refellitur, quod ab ipsomet Constantino vel ejus successoribus in easdem quinque Provincias Civiles, ad quarum normam postea Ecclesiasticæ factæ sunt, primum divisa sit: cum hoc posito, quomodo fuerint ante eum quinque Metropoles & Provinciæ Ecclesiasticæ non capiatur. Veritati convenientius erit, si dicamus, quod facta divisione istius diœcesis in quinque Provincias Civiles, scilicet Lusitaniam, Bæticam, Galleciam, Carthaginensem & Tarraconensem, Ecclesiasticas, quæ ut plurimum ordinem Imperii secuta est, easdem Ecclesiasticas instituit, singulisque præfecit Episcopos primarum urbium, quibus Præsides sedem fixerant, videlicet Emeritensem, Hispalensem, Bracarensem, Carthaginensem & Tarraconensem, hos Metropolitanos constituens aliarum civitatum. Nec mihi circa hoc quidquam verisimilius hætenus in mentem venit. Sed de singulis Metropolibus aliquid dicamus.

Carthago nova, hodie Carthagera, civitas Hispaniæ Tarraconensis in ora Contestanorum: hanc à Pœnis ædificatam scribit Isidorus^b hæc habens: *Afri sub Hannibale maritima Hispania occupantes Carthaginem Spartariam construxerunt, quæ à Romanis capta & Colonia facta, nomen etiam Provinciæ dedit,*

IV.

INSTITUTIO
METROPOLE-
ON ECCLESIA-
STICARUM IN
HISPANIA.
^a Concil. Eliberit. can. 58.

V.

CARTHAGO
NOVA METRO-
POLIS HISPANIAE
CARTHAGINENSIS.
^b Isidorus lib.
15. Origin.